

Everett C. Blake, Anna G. Edmonds, *Biblical sites in Turkey*,
Istanbul⁹ 1998, stron 184.

Książka E. C. Blacke'a i A. G. Edmonds: *Biblical sites in Turkey* jest znanym dziełem w Turcji; do czekała się bowiem już dziewiątego wydania. Podzielona jest na dziewięć grup tematycznych, które obejmują dzieje Azji Mniejszej od początku jej historii, aż po czasy współczesne. Kluczem podziału są także dwa duże bloki tematyczne: czasy Starego Testamentu oraz czasy Nowego Testamentu – wyraźnie w książce zaznaczone.

Biblical sites in Turkey w pierwszych trzech rozdziałach opisuje miejscowości związane ze Starym Testamentem. Prezentuje ich historię, administrację, najgroźniejszych wrogów, układy polityczne i odniesienie religijne do Biblii.

Podobnie, w pozostałych rozdziałach, opisane są miejscowości dzisiejszej Turcji, o których wspomina Nowy Testament. Szczególnie ważnymi są tu wyprawy misyjne św. Pawła, a także jego Listy skierowane, bądź to do konkretnych wspólnot kościelnych, zamieszkujących Azję Mniejszą, bądź do zwierzchników tychże wspólnot. Każda z wymienionych miejscowości jest precyzyjnie opisana,

wraz z dziejami historycznymi i danymi topograficznymi. Najwięcej uwagi autorzy poświęcają powiązaniu wymienionej lokalizacji z Nowym Testamentem.

Prezentowana książka zawiera liczne kolorowe zdjęcia, ukazujące stan obecny, wspomnianych miejscowości biblijnych. Można więc zobaczyć jak dziś wyglądają ruiny, znanych z Pisma Świętego miast i osad. Często także przedstawiony jest zrekonstruowany plan tychże miejscowości, przez co można poznać, jak mogły one wyglądać w czasach biblijnych. Dla pełniejszego obrazu miejsc biblijnych, znajdujących się na terenach współczesnej Turcji, autorzy zamieścili mapki i tabele chronologiczne związane z całym obszarem Azji Mniejszej.

W dodatkach, zamieszczonych po zakończeniu, autorzy omówili dokładnie podróże apostołskie św. Pawła. Zrobili także zestawienie historycznych nazw, wymienianych w Piśmie Świętym oraz ich współczesnych odpowiedników na mapach Turcji. Na samym końcu dzieła zamieszczono przykładowe plany podróży do wybranych miejscowości.

Książka dostępna jest w wielu księgarniach na terenie Turcji i godna jest przeczytania, w tym celu, aby w perspektywie, zdobytej na jej podstawie wiedzy o historyczno-biblijnym kontekście, nawiedzać dzisiejszą Turcję, pełną wielu miejsc, o których wspomina Biblia.

Ks. Bogdan Zbroja

Kardynał Zenon Grocholewski, *La filosofía del Derecho en las enseñanzas de Juan Pablo II y otros escritos (Filozofia prawa w nauczaniu Jana Pawła II i inne pisma)*, wyd. Instituto de Humanidades Universidad de la Sabana, Bogota-Colombia 2001, ss. 73, na język hiszpański przetłumaczył Bogdan Piotrowski

Wielki Pontyfikat papieża Jana Pawła II trwa 24 rok. Od czasu do czasu ukazują się próby oceny jego ogromnych dokonań. Tym razem ukazała się w Bogocie książka, prezentująca działalność Ojca Świętego w dziedzinie prawa, w szczególności prawa kanonicznego. Autorem jej jest kardynał Zenon Grocholewski, wybitny mąż Kościoła, jeden z najbardziej znanych współczesnych autorytetów w dziedzinie prawa kanonicznego. Wieloletni profesor Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie, równoległe od 1972 do 1999 roku pracował w Sygnaturze Apostolskiej na wszystkich stano-

wiskach, począwszy od notariusza do jej prefekta. Doceniając jego kompetencje, papież mianował go 15 XI 1999 prefektem Kongregacji Wychowania Katolickiego, powierzając mu niezwykle ważną i odpowiedzialną posługę, mianowicie troskę o szkoły i uczelnie w całym Kościele. 21 I 2001 został mianowany kardynałem.

Tym razem kardynał Grocholewski obdarzył kanonistykę wspólnym darem, przywołaną książką. Jest to dzieło niewielkie rozmiarami, ale wyśmienite w swej treści. Książka zawiera trzy wystąpienia Grocholewskiego: jedno w Paryżu, drugie w Chicago, trzecie w War-